دانشگاه علوم پزشکی
وخدمات بهداشتی درمانی قزوین
معاونت غذا و دارو
واحد اطلاع رسانی دارو و سموم

مسمومیت های دارویی

هفته پیشگیری از مسمومیت ها

(۷-۱ آبان ماه ۱۳۹۱)

مسمومیت دارویی

سیرصعودی مرگ ناشی ازمسمومیت دارودر 10 سال گذشته!

در فاصله سال‌های ۱۳۸۱ تا ۱۳۹۰، مرگ ناشی از مسمومیت دارویی در کشور سیر صعودی داشته، به نحوی که از ۱۸۵ نفر در سال ۱۳۸۱ به ۶۲۷ نفر در سال ۱۳۹۰ رسیده که از این تعداد ۳۹۵ مرد و ۲۳۲ زن بودند.

مسمومیت دارویی چیست؟

هر دارو یا ماده ای که فرد برای درمان، بیش از حد مجاز استفاده می کند و حتی داروهایی که برای کاربرد درمانی در دوز مجاز مصرف ولی منجر به مشکلاتی در بدن می شوند و از بدن دفع نمی شوند را مسمومیت دارویی می گوییم.

در مسمومیت دارویی تشخیص نوع داروی مصرفی بسیار مهم است. گاهی اوقات بعضی داروها عوارض و مسمومیت شان نسبت به مقدار دوز درمانی بسیار به هم نزدیک هستند، مثلا دارویی مثل دیگوکسین برای کسانی که به مشکلات قلبی دچارند تجویز می شود اما نکته مهم این است که دوز درمانی به دوزسمی بسیار نزدیک است.

ضد افسردگی سه حلقه ای

ایمی پرامین، کلومیپرامین

آمی تریپتیلین

نورتریپتیلین و دوکسپین

دوز درمانی TCAها ۲-۴mg/kg می‌باشد.

از ۵-۱۰mg/kg عوارض آنتی‌کولی‌نرژیک دارو شروع می‌شود و از ۱۰-۲۰ mg/kg عوارض قلبی و عروقی دارو آغاز می‌گردد. مصرف TCA بیش از یک گرم بالقوه می‌تواند کشنده باشد. مثلاً اگر کودکی با وزن ۱۰ کیلوگرم دو عدد قرص ایمی‌پرامین ۵۰میلی‌گرم را مصرف نماید احتمال ایجاد عوارض قلبی و عروقی در او متصور است.

آهن

مقدار مورد نیازآهن:
اهن یک ماده ضروری

می باشد که مقدارآن دربعضی رژیم های غذایی ناچیزاست.
میزان موردنیازاهن درخانم های ۱۵- ۱۱ سال ۱۵ میلی گرم , درخانم های باردار۳۰میلی گرم ودربزرگسالان با سن بیشتراز ۵۰ سال ۱۰میلی گرم در روزمیباشد. در دورانی که کودکان به سرعت رشد می کنند(۶-۴ سالگی) بایستی روزانه ۱۰میلی گرم اهن مصرف کنند .

علایم مسمومیت با آهن

مرحله ۱: این مرحله با درد شکم، استفراغ و اسهال مشخص می‌شود. استفراغ به طور مشخص، در مدت چند ساعت اول بعد از مصرف بروز می‌کند. استفراغ شایع‌ترین نشانه بالینی ثابت در مسمومیت حاد با آهن است. عدم وجود نشانه‌های گوارشی در

مدت ۶ ساعت از زمان مصرف تشخیص مصرف قابل توجه آهن را رد می‌کند.
مرحله ۲: معمولا مرحله ۲ یا مرحله خاموش مسمومیت آهن اتفاق نمی‌افتد. در دوره ۶ تا ۲۴ ساعت بعد از زمان مصرف، نشانه‌های گوارشی برطرف می‌شود.
مرحله ۳: این مرحله با مسمومیت در کل بدن مشخص می‌شود. خونریزی و متعاقب آن بروز شوک از علائم این مرحله است.
مرحله ۴: مرحله کبدی در فاصله زمانی ۵ ـ ۲ روز بعد از مصرف، حاصل می‌شود و ممکن است به نارسایی کبدی منتهی شود.
مرحله ۵: این مرحله از مسمومیت شامل انسداد خروجی معده در نتیجه اثرات خورنده آهن روی معده است. این تغییرات نادر است و در مدت ۴ تا ۶ هفته بعد از مصرف، اتفاق می‌افتد.

علایم مسمومیت با متادون

-کاهش سطح هوشیاری

-مردمک میوتیک

-ساپرس تنفسی در نهایت

-کمای عمیق

-آپنه، سیانوز.

پیشگیری

۱-از تحویل شربت متادون، حتی در دوزهای بسیار پائین، در شیشه‌های غیر دارویی(نظیر بطری نوشابه و ...)و شیشه‌های بدون برچسب حاوی نام دارو وسایر نکات اکیداً خودداری گردد .

۲-در صورت امکان، تحویل دوز مورد نیاز بصورت روزانه در مراکز ترک اعتیاد انجام پذیرد.

۳-بدلیل بروز مسمومیت شدید در اطفال و افراد غیر معتاد، شیشه‌های حاوی متادون می‌باید دارای برچسب مخصوص هشداردهنده حاوی نام فرآورده و توضیحات لازم مربوط به نحوه مصرف دارو باشند.

۴ -از انجائیکه طعم شربت متادون شیرین است و مصرف کنندگان دارو در برخی موارد به همراه چای یا نوشابه مصرف می‌نمایند، علاوه بر توضیحات کامل به بیمار و بستگان وی، بر روی برچسب شیشه واضحاً ذکر گردد که از نگهداری دارو در یخچال یا کنار سایر نوشیدنیها خودداری گردد.

۵ -بر روی برچسب دارو حتماً ذکر گردد دور از دسترس اطفال نگهداری شود.

در شروع درمان و نیز در تمام طول دوره مصرف دارو، علایم مسمومیت بامتادون برای بیمار و بستگان وی توضیح داده شود.

از جمله این علائم می‌توان به اختلال هوشیاری، اختلالات تنفسی، نبض ضعیف، اختلالات گوارشی همچون تهوع و استفراغ، و نیز سفتی و تکانه‌های عضلانی اشاره نمود.

۷-در هر دوره مراجعه بیمار، علائم مسمومیت برای وی مرور گردد و تاکید شود که در صورت برو علائم مسمومیت در بیمار یا بستگان وی حتماً به اورژانس مراجعه نمایند.

فنی توئین

فنی توئین یکی از داروهای اساسی درکنترل بیماری صرع است که در سطح جهانی بعلت موثر بودن وکم عارضه بودن در صد سال گذشته اعتبارش را حفظ نموده است. عوارض مصرف طولانی مدت دارو متعدد است از قبیل رویش موی اضافی، ضخیم شدن لثه ها،پوکی استخوانی و بزرگ شدن غدد لنفاوی. مسمومیت حاد موجب لرزش چشم و عدم تعادل و تشدید تشنج و گاهی مرگ میگردد..

شربت فنی توئین که بیشتر برای کنترل تشنج کودکان مصرف میشوداز دو نظر اشکال دارد ، یکی رسوب شدن دارو در داخل شیشه است بطوریکه اگر هر بار موقع مصرف خوب تکان داده نشود در ابتدای مصرف قسمت رقیق دارو برداشته شده در نوبتهای بعدی دارو باغلظت بیشتر داده میشود واین عامل باعث مسمومیت کودک میشود. مسئله دوم نوع شربت است که به دو شکل به بازار ارائه شده در شکلی که هر پنج سی سی حاوی ۲۵ میلی گرم دارو است معمولاً مشکل پیش نمی آید ولی در نوعی که با همان شکل شیشه و برچسب با غلظت هر پنج سی سی ۱۲۵ میل گرم تولید شده و پنج برابر بیشتر حاوی دارو است مشکل پیش می آید.